

№ 20.

Warszawa, dn. 16 maja 1931 r.

Ogóln. zbioru № 475.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych: Wiceprezes Rady Związku inż. S. J. Okolski.
Redaktor odpowiedzialny inż. Maurycy Chorzewski.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Krak. Przedmieście 5 m. 7, tel. 714-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł 5 kwartalnie. Numer pojedynczy gr. 50.

Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

TREŚĆ NUMERU: Zwyczajne Zgromadzenie Członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. — Przyjęcie nowych członków do P. Z. P. M. — Posiedzenie Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. — Obniżenie kar za zwłokę. — Samopomoc P. Z. P. M. — Z działalności Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego. — Stan cen zasadniczych żelaza prętowego na poszczególnych rynkach. — Konjunktura Gospodarcza w marcu 1931 r. — Obniżenie taryfy przewozowej na meble żelazne. — Stan Przemysłu Metalowego w kwietniu 1931 roku. — Nowy wynalazek zabezpieczający nakrętki. — Rok 1930 w przemyśle metalowym Austrii i Węgier. — Wiadomości z zagranicy. — Kronika — Ceny. — Patenty.

ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE WALNE CZŁONKÓW POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH.

W niedzielę dn. 14 czerwca 1931 r. o godz. 10 m. 30 w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, Traugutta 4, odbędzie się Zwyczajne Walne Zgromadzenie P. Z. P. M. z następującym porządkiem obrad:

- 1) Otwarcie Zgromadzenia przez Prezesa Rady oraz wybór przewodniczącego, sekretarza i skrutatorów.
- 2) Zatwierdzenie protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 10 grudnia 1930 r.
- 3) Sprawozdanie z działalności Związku za 1930 rok.
- 4) Bilans na dzień 31 grudnia 1930 r. i sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 5) Wybory członków Rady oraz członków Komisji Rewizyjnej.
- 6) Projekt nowej taryfy celnej.
- 7) Sprawy bieżące.
- 8) Wnioski członków.

Powyższe Zgromadzenie Walne na podstawie art. 34 statutu zwołane jest w jednym terminie i będzie prawomocne bez względu na liczbę członków obecnych.

PRZYJĘCIE NOWYCH CZŁONKÓW DO P. Z. P. M.

Na posiedzeniu Rady P. Z. P. M. w dniu 8 maja 1931 r. zostali przyjęci w poczet członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych:

- 1) „Grakona“ — Onufry Gertner i S-ka. Fabryka pilników i narzędzi T. z o. p. w Bydgoszczy.
- 2) Fabryka Maszyn B-cia Ałapin Inżynierowie, Warszawa, Syreny № 9. Telefon 251-25.

POSIEDZENIE RADY POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH.

W sobotę dn. 13 czerwca r. b. o godz. 17 m. 30 w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie, ul. Traugutta 4, odbędzie się posiedzenie Rady Związku z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zatwierdzenie protokołu posiedzenia z dnia 8 maja r. b.
- 2) Sprawozdanie dykcji z działalności za miesiąc maj.
- 3) Stan finansowy na dzień 1 czerwca r. b.
- 4) Sprawy wnoszone na Walne Zgromadzenie w dn. 14 czerwca 1931 r.
- 5) Sprawy związane z jubileuszem Związku w dn. 14. VI. 1931 r.
- 6) Zmiany w liście członków Związku.
- 7) Sprawozdanie z akcji samopomocy związkowej.
- 8) Sprawy bieżące.
- 9) Wnioski członków.

OBNIŻENIE KAR ZA ZWŁOKĘ.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 kwietnia 1931 r. ogłoszone w № 41 „Dziennika Ustaw“ z d. 1 maja 1931, r. poz. 361, zostały obniżone kary za zwłokę, pobierane od składek Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w trybie art. 53 p. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. № 36 poz. 342), z 2% miesięcznie do wysokości 1% miesięcznie.

Rozporządzenie to weszło w życie d. 1 maja 1931 r. na przeciąg jednego roku, traci więc swą moc z dniem 1 maja 1932 r.

SAMOPOMOC P. Z. P. M.

(Dokończenie, p. № 18 „P. M.” z r. b.).

VII. W sprawie nowej emisji listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego.

Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego powołane zostało do życia, jako pierwsza instytucja tego rodzaju w Europie, na mocy Ustawy Sejmowej z dn. 25 listopada 1920 r., nadającej jednocześnie dla listów zastawnych Towarzystwa gwarancję Skarbu Państwa do wysok. £ 20 000 000.

Towarzystwo wypuściło dotąd:

7% ^o -we listy zastawne w walucie funtowej emisji AF na sumę nominalną	£ 321 300
8% ^o -we świadectwa tymczasowe w walucie dolarowej emisji AD na sumę nominalną	\$ 2 464 000
(emisja ta została całkowicie sprzedana Skarbowi).	
8% ^o -we listy zastawne w walucie funtowej emisji BF na sumę nominalną	£ 1 000 000
(emisja ta jest obecnie na wyczerpaniu).	

A więc razem na sumę nominalną około £ 1 830 000.

Dwukrotnie, w r. 1925 i w r. 1926/7, Towarzystwo przygotowało z wiedzą i za zgodą Ministerstwa Skarbu umowy z grupą finansową amerykańską na sprzedaż emisji listów zastawnych na sumy nominalne po \$ 5 000 000, jednakże w obydwóch wypadkach Ministerstwo Skarbu nie dopuściło do podpisania umów oraz do wypuszczenia emisji listów zastawnych.

Listy zastawne dotychczasowych emisji (z wyjątkiem świadectw tymczasowych serji AD) wydawane były przemysłowcom, członkom T-wa, w naturze, z tytułu zaciąganych przez nich pożyczek, i przez nich były one dowolnie lokowane.

Listy w walucie funtowej serji AF i BF dopuszczone są do obrotów na Gieldzie Warszawskiej; oficjalne notowania ich odbywały się w granicach:

7% ^o -we serji AF — 75 — 85 — 76½% ^o
8% ^o -we „ BF — 87 — 91½ — 83 % ^o

większość jednak transakcji listami T-wa dokonywana była w drodze prywatnej, przyczem cena sprzedażna 8%^o-wych listów serji BF dochodziła nawet do 93%^o.

Wobec wyczerpywania się bieżącej emisji listów (serji BF) i bardzo znacznego napływu zgłoszeń przemysłowców o pożyczki, T-wo wszczęło starania o uzyskanie zgody Ministerstwa Skarbu na nową emisję gwarantowanych przez Skarb Państwa listów zastawnych, składając podanie w d. 7. II. 1928 r. Starania te, usilnie i stale ponawiane zarówno przez władze T-wa, jak i przez inne instytucje, nie odniosły dotąd skutku.

Wyczerpywanie się własnych kapitałów obrotowych przemysłowców powoduje, że coraz częściej słyszemy, zwłaszcza w ostatnich czasach, utyskiwania na pozbawienie ich jakiegokolwiek racjonalnego kredytu. Jedynym takim kredytem, będącym obecnie w rozporządzeniu naszych przemysłowców, mógłby być kredyt hipoteczny, coraz więcej więc słyszymy narzekania na bezczynność T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego oraz nalegań, by Towarzystwo to, wobec rozpaczliwego położenia naszego przemysłu, bardziej stanowczo i energicznie występowało do władz rządowych o jak najspieszniejsze umożliwienie T-wu wzno-

wienia wydawania pożyczek hipotecznych. Dziś przemysł nasz potrzebuje taniego i dogodnego kredytu bardziej niż kiedykolwiek, być może więcej nawet niż w chwili powstawania Towarzystwa Kredytowego. Nawet zasilanie kredytem naszego przemysłu przez zagranicę, prowadzące przeważnie do wyprzedawania się i do kurczenia w dziedzinie przemysłowej i tak skromnego naszego stanu posiadania, obecnie ustaje całkowicie. Krytyczny stan naszego przemysłu pogłębia się z każdym dniem, liczba bezrobotnych setkami powiększa się codziennie, a tymczasem, — pomimo, że przemysłowcy mają dziesiątki sposobności umieszczenia otrzymanych z pożyczek listów zastawnych T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego poza rynkiem w sposób, z punktu widzenia handlowego i państwowego, najzupełniej racjonalny i bez jakiegokolwiek szkody dla interesów państwowych, — Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego pozostaje od trzech lat bezczynne i skazane jest na powolną likwidację.

Należy poczynić usilne starania w Ministerstwie Skarbu, ażeby Ministerstwo udzieliło zgody na wznowienie działalności Towarzystwa i energicznie ją poparło, usuwając wszelkie przeszkody.

VIII. W sprawie rozwoju syndykatów w polskim przemyśle metalowym.

Przesilenie obecne wykazało naocznie, że gałęzie przemysłu posiadające dobrze zorganizowane syndykaty mają o wiele większą odporność aniżeli te, w których panuje konkurencja niczem nieograniczona.

Syndykaty w polskim przemyśle metalowym są rozwinięte nader słabo. Z istniejących syndykatów lub konwencji sprzedażnych działa dość normalnie konwencja mostowa, konwencja kotłów parowych, syndykat fabryk kabli oraz syndykat sprzedaży śrub i haków.

Zupełnie celu swego nie osiąga, z powodu niemożności dojścia do porozumienia z fabrykami nienależącymi do syndykatów, Biuro Sprzedaży wyrobów emaljowanych blaszanych; rozpadły się w ciągu ostatniego półrocza syndykaty: radiatorów (C. B. O.), odlewów handlowych oraz fabryk gwoździ i drutu. Nie można było zupełnie dojść do porozumienia — pomimo czynionych usiłowań — w zakresie fabrykacji elektromotorów, silników spalinowych i walców szosowych. Niczem nieograniczona konkurencja panuje również w dziedzinie konstrukcyj żelaznych.

Przyczyny tego smutnego stanu polegają przede wszystkim na zbyt wybujałym indywidualizmie właścicieli, względnie kierowników poszczególnych fabryk, na niezrozumieniu doniosłej korzyści, którą przynosi wszelka akcja zorganizowana i na mylnem w większości wypadków przypuszczeniu, że skrupowania, których wymaga każde porozumienie co do wspólnej sprzedaży, są większe niż korzyści, które da się osiągnąć dzięki syndykatom.

Dotkliwie straty ponoszone podczas obecnego przesilenia osłabiają znacznie wpływ tych argumentów, przeciwnych syndykatom, i tworzą odpowiednie podłoże dla nowych usiłowań w tym kierunku. Jednakże należy wziąć pod uwagę, że niechęć poszczególnych przedsiębiorstw do syndykatów ma pewne uzasadnienie w tem, że znaczna część istniejących w Polsce syndykatów była prowadzona ze zbyt wielkimi kosztami i niedość umiejętnie. Akcja syndykacka w zakresie przemysłu metalowego mogłaby być niewątpliwie ułatwiona, gdyby Polski Związek Przemysłowców Me-

talowych miał możliwość polecania poszczególnym organizacjom syndykalnym odpowiednich kandydatów na dyrektorów syndykatów, oraz gdyby mógł dopomagać poszczególnym organizacjom, tworzącym syndykaty, praktycznymi wskazówkami, jak najtaniej i najwłaściwiej organizować biura syndykackie.

Drugą wielką trudnością tworzenia organizacyj syndykackich w warunkach polskich jest ta okoliczność, że przemysł hutniczy w Polsce prowadzi cały szereg przedsiębiorstw w zakresie przemysłu przetwórczego metalowego, bądź w charakterze oddziałów przy hutach, bądź też oddzielnych fabryk. Wskutek tego wytwarzają się dwie kategorie przedsiębiorstw, z których jedno rozporządza własnymi surowcami, drugie zaś są uzależnione od cen i warunków dostawy syndykatu hutniczego. Utrudnia to porozumienie chociażby z tego powodu, że przedsiębiorstwa hutnicze są o wiele silniejsze pod względem finansowym od przedsiębiorstw czysto przetwórczych. Jednakże obecne ciężkie położenie przemysłu hutniczego zmniejsza te nierówności i stwarza odpowiedni moment do wszczęcia akcji zsyndykowania przemysłu metalowego na szerszą skalę niż dotychczas.

W ścisłym kontakcie z organizacjami przemysłu hutniczego, a przede wszystkim z syndykatem polskich hut żelaznych, z syndykatem rur, oraz w związku z utworzeniem syndykatu surówki, leży możliwość uzdrowienia — drogą tworzenia odpowiednich syndykatów i konwencji — całego szeregu gałęzi przemysłu metalowego. Z tego względu moment obecny wydaje się bardzo odpowiedni do energicznej inicjatywy w tej dziedzinie.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych, jako organizacja niemająca na celu interesów materialnych żadnej poszczególnej grupy, a tylko dobro całego przemysłu, i posiadająca w swym gronie również i przedstawicieli hutnictwa, wydaje się najbardziej powołaną do zainicjowania działalności, mającej na celu tworzenie poszczególnych syndykatów w dziedzinie przemysłu metalowego. Aby to osiągnąć, proponujemy:

Po pierwsze. Aby Związek rozstał do ogółu przemysłowców metalowych okólnik, wskazujący na konieczność tworzenia syndykatów, proponując swą pomoc bezinteresowną przy zawieraniu syndykatów i usuwaniu bolączek poszczególnych syndykatów.

Po drugie. Aby Zarząd Związku odbył naradę z Dyrekcją Syndykatu Polskich Hut Żelaznych, oraz ze Związkiem Hut w sprawie ułożenia programu współdziałania przy tworzeniu syndykatów, w których są zainteresowane obie gałęzie przemysłu.

Po trzecie. Należałoby stworzyć stałą komisję specjalną, w skład której oprócz Prezydium i Dyrekcji Związku Przemysłowców Metalowych wchodziłoby kilku przedstawicieli poszczególnych gałęzi przemysłu metalowego. Komisja ta winna zaprosić wszystkich wybitniejszych przemysłowców metalowych poszczególnych branż, a mianowicie oddzielnie przedstawicieli odlewni handlowych, oddzielnie — fabryk gwoździ, oddzielnie — fabryk elektromotorów i t. p. na posiedzenia dla omówienia możliwości wznowienia pertraktacji syndykalnych w każdej dziedzinie oddzielnie, oraz wyłonić z siebie po jednym lub dwóch arbitrów niezainteresowanych w danej gałęzi przemysłu dla proponowania sposobu usunięcia przeszkód, utrudniających realizację konwencji syndykalnych.

Po czwarte. Analogiczna komisja w składzie przedstawicieli związków i kierowników poszczególnych syndykatów hutniczych i metalowych powinna czuwać nad racjonalną działalnością tych syndykatów, przyjmując zaś bezpośredni udział w biurze kartelowym przy Centralnym Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów, wywierać wpływ na politykę karteli w Polsce.

Po piąte. Ponieważ w ślad za tendencjami ujawniającymi się w Niemczech, Anglii oraz ostatnio w Rumunii prawdopodobnie w pewnych warunkach w Polsce może też przyjść do tworzenia pod naciskiem Rządu syndykatów przymusowych, wskazane jest zwrócenie uwagi również i na to niebezpieczeństwo i zastanowienie się nad sprawą, czy nie należałoby dla przeciwdziałania temu niebezpieczeństwu wyrzucić pewnego rodzaju i jaką mianowicie presję moralną na tych przemysłowców, członków Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, którzy bez uzasadnionych podstaw, a tylko ze względów egoistycznych uniemożliwiają racjonalne organizowanie przemysłu metalowego.

Leopold Wellisz. Stanisław Jan Okolski.

Z DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU EKSPORTOWEGO PRZEMYSŁU METALOWEGO PRZETWÓRCZEGO.

Na zasadzie rozporządzeń ministerjalnych o zwrocie cła, Związek Eksportowy P. M. P. wystawił w miesiącu w kwietniu 1931 r. zaświadczenia eksportowe na wywóz zagranicę następujących wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego:

	<i>Waga w kg.</i>	<i>Wartość w zł.</i>
1. Odlewy żeliwne		
a) rury żeliwne	143 560	65 800
b) odlewy budowlane	65 230	86 500
c) przybory ogrzewalnicze	32 490	16 841
d) naczynia żeliwne surowe i emaljowane	8 300	8 400
	249 580	177 541
2. Maszyny i narzędzia rolnicze	322 622	316 489
3. Blacha pokryta cynkiem	139 187	81 760
4. Wyroby kotlarskie i konstrukcje żelazne	—	—
5. Wyroby z blachy	40	105
6. Naczynia blaszane emaljowane	146 537	277 897
7. Druk żelazny	49 968	35 772
8. Gwoździe	—	—
9. Wyroby żelazne i stalowe		
a) śruby	2 140	3 274
9 A. Butle stalowe	—	—
9 B. Rury faliste	—	—
10. Hacele	—	—
11. Maszyny włókiennicze	4 418	21 460
Ogółem w miesiącu marcu wywieziono	914 492	914 298

STAN CEN ZASADNICZYCH ŻELAZA PRĘTOWEGO NA POSZCZEGÓLNYCH RYNKACH WEWNĘTRZNYCH.

(Początek kwietnia 1931 r.)

(W przeliczeniu na złote za 1 000 kg w gatunku S. M.).	
Jugosławia (franco	Polska 350,00
Belgrad) 516,99	Niemcy:
Austria 427,20	loco Oberhausen 284,77
Węgry 404,50	loco Gliwice . . 345,00
Rumunia loco za-	Anglia 320,00
kłady Resita . . 403,56	U. S. A 326,89
Włochy 383,19	Francja 216,40
Czechosłowacja . 356,91	Belgia ok. 200,00

Zestawienie powyższe zaczerpnięliśmy ze źródła autorytatywnego w sprawach hutniczych, to jest z miesięcznika „Hutnik” — organu Związku i Syndykatu Hut.

KONJUNKTURA GOSPODARCZA W MARCU 1931 R.

Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen w zeszycie 4 swego organu „Konjunktura Gospodarcza” rozpoczyna swój miesięczny „Przegląd Konjunktury w Polsce” za miesiąc marzec 1931 r. następującymi uwagami ogólnymi:

„Proces obniżania rozmiarów produkcji przemysłowej, który się ponownie rozpoczął w listopadzie roku ubiegłego, zbliża się ku końcowi. Gdy w styczniu spadek wytwórczości wynosił 6,3%, a w lutym jeszcze 3,4%, to w marcu już tylko 1,2%. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej obniżył się z 92,1 w lutym do 91,0 w marcu. Z danych o liczbie bezrobotnych wynika, że rozmiary produkcji przemysłowej nie uległy w kwietniu większym zmianom w porównaniu z marcem.

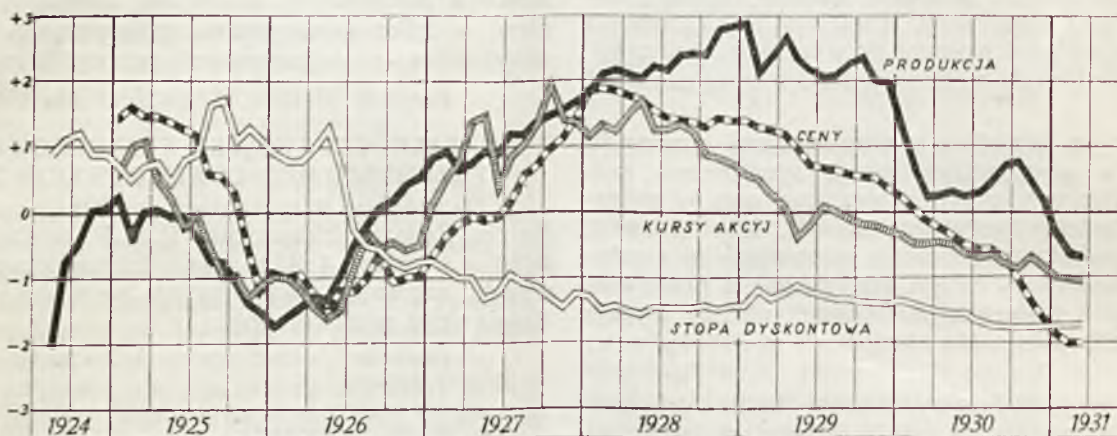
roku. Tak znaczny wzrost należy zresztą przypisać głównie temu, iż kupcy, w oczekiwaniu dalszej niżki cen, wstrzymywali się do ostatniej chwili od dokonywania zakupów towarów wiosennych i letnich, a wobec tego zakupy towarów sezonowych zostały skoncentrowane w marcu i kwietniu. Spotęgowany ostatnio proces obniżenia płac będzie czynnikiem, hamującym zwiększanie się zbytu tkanin i odzieży.

Gwałtowny wzrost cen wszystkich zbóż i ziemniaków poprawił położenie części gospodarstw większych, które mają jeszcze zboże na sprzedaż. Położenie drobnych gospodarstw i słabszych folwarków nie uległo zmianie, to też wzrostu siły nabywczej wsi już w ciągu bieżącego roku nie należy się spodziewać.

Sytuacja na rynku pieniężnym pogarsza się w dalszym ciągu. Sumy weksli wystawionych mimo spadku

Zasadnicze wskaźniki konjunktury

W jednostkach odchylenia średniego od przeciętnej z lat 1925 — 1927

U w a g a : Wskaźnik kursów 7 akcji przemysłowych, wskaźnik cen hurtowych surowców i półfabrykatów przemysłowych, zależnych od rynku wewnętrznego i nieskartelizowanych, stopa dyskontowa w bankach prywatnych oraz ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej.

Rozmiary produkcji dóbr wytwórczych, będące wynikiem stanu ruchu inwestycyjnego oraz budowlanego, obniżyły się z 91,2 w lutym do 85,9 w marcu i sytuacja w tych gałęziach przemysłu nadal kształtuje się niepomyślnie. Wprawdzie przewozy kolejowe dóbr wytwórczych zwiększyły się w porównaniu z lutym (z 57,8 do 66,4), ale są niższe niż w styczniu. Takie kształtowanie się przewozów nie wskazuje na to, aby procesy niżkowe w gałęziach produkcji dóbr wytwórczych zostały już całkowicie zakończone. Zwiększające się w dalszym ciągu objawy niewyścinalności w tych gałęziach, zwłaszcza metalowej i maszynowej, świadczą raczej o możliwościach dalszego ograniczania produkcji. Sytuacja w gałęziach dóbr wytwórczych, zwłaszcza w hutnictwie żelaznym, może jednak ulec pewnej poprawie w związku z mającą nastąpić w maju realizacją pierwszej transzy pożyczki zagranicznej na budowę i eksploatację kolei Górny Śląsk — Gdynia.

W gałęziach produkcji dóbr spożywczych po czteromiesięcznej przerwie nastąpił ponowny wzrost produkcji, a mianowicie z 90,6 w lutym do 93,9 w marcu. Wzrost zatrudnienia nastąpił przede wszystkim w przemyśle włókienniczym, w którym zresztą rozmiary produkcji wzrastają już od lutego. Wskaźnik zatrudnienia w przemyśle włókienniczym wynosił 82,7 w styczniu, 84,3 w lutym i 89,8 w marcu. Przewozy kolejowe tkanin, które w ciągu ostatnich miesięcy stale spadały, w marcu gwałtownie wzrosły z 62,7 do 89,9, dochodząc do poziomu wyższego, niż w jakimkolwiek miesiącu 1930

obrotów utrzymują się na wysokim poziomie, wkłady w bankach spadają, a stopa procentowa wykazuje tendencję raczej zwykłą, przy zwiększającej się ilości protestów wekslowych i wzmożonym w ostatnich czasach spadku rezerw dewizowych Banku Polskiego.

Obecny stan rynku pieniężnego utrudnia w wysokim stopniu możliwości rozpoczęcia nowych inwestycji i rozszerzenia rozmiarów budownictwa. Większego ożywienia produkcji dóbr bezpośredniego spożycia trudno się spodziewać, nawet po poprawie na rynku pieniężnym, ze względu na obecne obniżanie się siły nabywczej konsumentów.

OBNIŻENIE TARYFY PRZEWOZOWEJ NA MEBLE ŻELAZNE.

Na posiedzeniu Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Kolejowej w dniu 29 kwietnia r. b. przyjęty został z inicjatywy Grupy Mebli Żelaznych i Metalowych wniosek p. inż. Leopolda Szefera w sprawie obniżenia taryfy przewozowej na meble żelazne. W myśl uchwały Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Kolejowej zmienia się dotychczasowe brzmienie poz. 1272 Taryfy Towarowej w tym sensie, że zamiast dotychczas obowiązujących klas 3 i 5 wprowadza się jedną, to jest 5 klasę dla wszystkich mebli żelaznych. Ostateczne załatwienie tej sprawy uzależnione jest od decyzji p. Ministra Komunikacji.

St. Gr.

**STAN PRZEMYSŁU METALOWEGO W KWIETNIU
1931 ROKU.**

Na posiedzeniu Rady Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w dn. 8 maja r. b. członkowie Rady, reprezentujący różne działy przemysłu metalowego przetwórczego i różne ośrodki przemysłowe Polski, złożyli niżej przytoczone informacje o stanie zatrudnienia i warunkach pracy w fabrykach stowarzyszonych.

W fabrykach budowy lokomotyw stan zatrudnienia jest gorszy, gdyż przedewszystkiem zamówienia rządowe są zmniejszone o 25% w stosunku do zamówień w roku ubiegłym; widoki na eksport w roku następnym przedstawiają się źle, ponieważ zapotrzebowanie rynku zagranicznego na lokomotywy jest małe.

W fabrykach budowy wagonów stan zatrudnienia jest zły, gdyż sprawa zamówień rządowych na rok bieżący nie została jeszcze zdecydowana. Niektóre fabryki wykończają wagony z dawnych zamówień, a za miesiąc mogą być już bez żadnej pracy.

W fabrykach budujących obrabiarki do metali stan zatrudnienia jest lepszy zwłaszcza w tych, które uzyskały zamówienia eksportowe. Jednakże zamówienia te pod względem finansowym będą słabe z powodu odmowy rządu wznowienia zwrotu cła od eksportowanych obrabiarek bez względu na wszelkie poczynione dotąd starania wytwórców zainteresowanych. Przy zamówieniach eksportowych żądany jest kredyt na 18 miesięcy.

W fabrykach budowy silników spalinowych stan zatrudnienia jest w dalszym ciągu zły z powodu braku zamówień. Fabryki pracują przeważnie na skład ze znacznie zmniejszoną ilością robotników i przy niepełnym tygodniu pracy. W dziale produkcji samochodów ciężarowych stan zatrudnienia jest lepszy niż w roku ubiegłym. W dziale budowy turbin wodnych stan zatrudnienia pogorszył się tak, że jedna z fabryk zatrzymała tę produkcję.

Fabryki budowy maszyn włókienniczych mają stan zatrudnienia zły z powodu braku zamówień. Niektóre fabryki maszyn włókienniczych szukają nowych artykułów produkcji. Jedna z fabryk okręgu cieszyńskiego urzędują u siebie dział budowy maszyn do szycia. Inna fabryka maszyn włókienniczych tego okręgu specjalizuje się w dziale budowy maszyn dla przemysłu robót betonowych.

W dziale budowy nowych *statków morskich* stan zatrudnienia pogorszył się znacznie, a przytem prawie niema napraw statków. Obecnie są czynione starania o uzyskanie zamówień rządowych na nowe statki, lecz jest obawa, że stawiane trudne warunki finansowe nie będą mogły być przyjęte i zamówienia na statki wyjdą zagranicę, przyczyniając tem dużą krzywdę krajowym wytwórciom żelaza i materiałów pomocniczych, a nawet wytwórciom przemysłu metalowego przetwórczego.

W fabrykach narzędzi rolniczych pomimo sezonu wiosennego stan zatrudnienia jest znacznie zmniejszony, a obroty dosięgają zaledwie 25% obrotów roku ubiegłego. Największa fabryka tego działu, posiadając duże zamówienie zagraniczne, jest lepiej zatrudniona. Fabryka ta przytem czyni starania o uzyskanie eksportu do Południowej Francji.

Pomimo tego, że w kraju ceny na zboże wzrosły, jednak większych obrotów w dziale narzędzi rolniczych w sezonie jesiennym nie należy się spodziewać, gdyż rolnictwo jest silnie obdłużone. Obroty na rynku wewnętrznym są dokonywane prawie jedynie na weksle, z których połowa jest materiałem niepewnym pod względem terminowej płatności.

W dziale budowy maszyn rolniczych stan zatrudnienia nie uległ żadnej poprawie. Wiele fabryk tego działu jest nieczynnych, w innych ilość robotników jest zmniejszona do 15% normalnej załogi, a przytem prawie wszystkie fabryki pracują skrócony czas pracy.

W Okręgu Kujawsko-Płockim 3 fabryki maszyn rolniczych są unieruchomione z powodu braku zatrudnienia. Gotowych maszyn rolniczych na składach jest mało, wobec czego w razie wzmoczenia zapotrzebowania na sezon jesienny, fabryki nie będą w stanie dostarczyć żądanych maszyn. Wypłacalność klientów jest fatalna, gdyż duża ilość weksli z dawnych transakcyj idzie do protestu.

Fabryki maszyn i instalacji młynarskich mają stan zatrudnienia w dalszym ciągu zły z powodu zupełnego braku zamówień na nowe urządzenia i prawie zupełnej niewypłacalności klientów.

Fabryki budujące wagi odczuwają duży zastój; największa fabryka z tej dziedziny została zatrzymana z powodu zupełnego braku zamówień dla kolei państwowych, jak i zamówień prywatnych.

W fabrykach *narzędzi mierniczych i optycznych* obroty wiosenne są mniejsze, głównie z powodu niedostatecznej ilości zamówień na dostawy rządowe. Fabryki tego działu pracują niepełny tydzień.

W odlewniach warszawskich stan zatrudnienia z każdym dniem jest gorszy i wynosi zaledwie 25% stanu zatrudnienia z roku ubiegłego. Przytem ceny na odlewy żeliwne z powodu nadzwyczajnej konkurencji są tak niskie, że stanowią nieraz zaledwie połowę kosztów własnych. Niewypłacalność kupców jest duża, znaczna część weksli idzie do protestu.

W odlewniach Okręgu Radomsko-Kieleckiego stan zatrudnienia nie uległ poprawie i nadal jest zły. Niektóre z fabryk w Końskich i Kielcach są nieczynne od kilku miesięcy; pragnąc uzupełnić asortyment swoich towarów zaproponowały robotnikom wznowienie pracy przy obniżonej płacy o 8%. Robotnicy jednak pomimo kilkumiesięcznej bezczynności propozycję obniżki odrzucili i do pracy nie chcą przystąpić. W odlewniach w Radomiu sytuacja w kwietniu była co najmniej lepsza w stosunku do poprzednich trzech miesięcy. Jedna fabryka nieczynna od 3 ch miesięcy, wznowiła swą pracę. W odlewniach odlewów handlowych naogół stan finansowy jest katastrofalny, gdyż kupcy prawie zupełnie nie płacą swoich zobowiązań. Ilość protestowanych weksli w kwietniu wzrosła w stosunku do poprzednich miesięcy. Przy tem wszystkim konkurencja jeszcze się powiększa, gdyż fabryki posiadające niedostateczne zatrudnienie w odlewniach na swe zwykłe wyroby, rozpoczynają produkcję odlewów handlowych, których dawniej nie produkowały. Jednocześnie na rynku łódzkim zjawily się wanny żeliwne emaljowane produkcji sowieckiej fabryki po cenach niepomiernie niższych od kosztów własnych wapien produkcji krajowej.

W fabrykach budujących mosty i konstrukcje żelazne stan zatrudnienia jest zły, gdyż wynosi około 50% w stosunku do zatrudnienia w 1930 r., a około

15% w stosunku do swego normalnego stanu zatrudnienia. Są jednak widoki na nowe zamówienia mostów szosowych, które będą zdecydowane w najbliższej przyszłości.

W fabrykach *budujących kotły i aparaty dla cukrowni* stan zatrudnienia jest zły i wynosi zaledwie 25% normalnego zatrudnienia.

Fabryki *urządzeń zdrowotnych* mają stan zatrudnienia zły z powodu braku zamówień oraz z powodu silnej konkurencji wewnętrznej, która doprowadza do otrzymywania zamówień po cenach poniżej kosztów własnych.

W fabrykach *drutu i gwoździ* panuje w dalszym ciągu wybitna konkurencja między poszczególnymi wytwórcami, pomimo zatrzymania całego szeregu mniejszych fabryk i zwiększenia z tego powodu zapotrzebowania na gwoździe. Zapotrzebowanie to wywołane zostało również kompletnym opróżnieniem składów hurtowych i składów u drobnych kupców podczas okresu ostatnich sześciu miesięcy. Obecnie większe wytwórnie tego działu pracują normalnie, jednak wszystkie ze stratami wobec obniżki cen przez ostrą wzajemną konkurencję. Płatność klienteli jest niezadowalająca. Zamówienia rządowe na druty telegraficzne i telefoniczne w ostatnim czasie uległy zmniejszeniu.

Fabryki *wyrabiające śruby i nity* mają lepszy stan zatrudnienia, do czego przyczyniły się zamówienia rządowe, a zwłaszcza kolejowe. Fabryki te pracują przez cały tydzień przy zmniejszonej ilości robotników.

Zamówienia firm prywatnych są małe i stanowią poniżej 50% zamówień roku ubiegłego w tym czasie.

W niektórych *fabrykach wyrobów kutych i ślusarskich* nastąpiło pewne sezonowe ożywienie, jednak obroty tych fabryk nie dosięgają połowy obrotów zeszłorocznych.

W *fabrykach wyrobów platerowanych* stan zatrudnienia jest bez zmiany, a obroty wynoszą około 40 — 50% obrotów 1929 r.

W dziale produkcji *drutów miedzianych*, pomimo większych zamówień rządowych, stan zatrudnienia wynosi 40% w stosunku do 1929 r.

W dziale *blach miedzianych paleniskowych*, prętów i rur miedzianych stan zatrudnienia wynosi około 70% normalnego zatrudnienia.

W *walcowniach cienkiej blachy miedzianej* jest duży zastój.

Ogólnie stwierdzono, że stan finansowy prawie we wszystkich fabrykach pogorszył się w porównaniu z miesiącem lutym, gdyż z jednej strony płatność za dostawy rządowe pogorszyła się, tak że są duże zadłużenia, a z drugiej strony wypłacalność klienteli prywatnej jest fatalna, często niezależnie od woli klienta.

K. P.

NOWY WYNALEZEK ZABEZPIECZAJĄCY NAKRĘTKI.

W czasie ruchu niektóre maszyny i samochody podlegają częstym wstrząsom, które powodują rozluźnienie, a nawet odkręcanie się nakrętek, co oczywiście ujemnie wpływa na bezpieczeństwo.

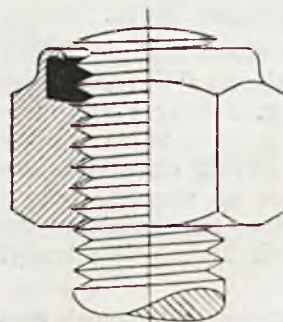
Aby uniknąć złych skutków takiego odkręcania się nakrętek, stosowano dotychczas znane środki ostrożności, jak to: nakrętki z odwrotnym gwintem, nakrętki koronowe, zatyczki i t. p., które jednak zupełnego bezpieczeństwa zapewnić nie są w stanie.

Nakrętki z odwrotnym gwintem, t. zw. kontrmuty, tylko wtedy zabezpieczają odkręcanie się właściwej nakrętki, gdy są

odpowiednio silnie dokręcone, co jest zazwyczaj niesłychanie trudne do wykonania, albowiem zbyt silne napięcie przy dokręcaniu osłabia trzpień śruby i wywołać może niepożądane wygięcia lub nawet złamanie. Założenie zatyczki również zalecanem być nie może. Zatyczka wchodzi w otwór wytoczony w nakrętce i trzpieniu, osłabiając je, przytem często wypada w czasie ruchu lub, co gorsze, odłamuje się i część jej pozostaje w otworze. Kto kiedykolwiek miał do czynienia z naprawą przeciwnakrętek, usuwaniem złamanej zatyczki i zakładaniem nowej, ten wie, jak trudną to jest rzeczą i ile taka naprawa kosztuje pracy i czasu. A jednak zepsucie się zatyczki i odkręcenie się nakrętki niejednokrotnie było główną przyczyną nieszczęśliwych wypadków samochodowych, lotniczych i zniszczenia innego rodzaju maszyn.

To też oddawna próbowano skonstruować takie nakrętki, któreby uniemożliwiały samo-odkręcanie się, nie psuły gwintu, chroniły trzpień od rdzy i dawały możliwość uniknięcia tych złych skutków, jakie powyżej przytoczone uszkodzenia wywołać mogą.

Szwedzki inżynier *Rennenfeld* skonstruował nakrętkę, która wymaganiom tym najzupełniej odpowiada i opatentował ją pod nazwą „Elastic-Stop”. Poniżej umieszczony rysunek przedstawia taką nakrętkę „Elastic-Stop”.

Jest to nakrętka toczona, wymiarów zastosowanych do średnicy trzpienia i skali gwintu, a więc normalna. Zgóry wewnątrz tej nakrętki wytoczono na wysokość 2 do 4 gwintów miejsce dla umieszczenia pierścienia z wulkanizowanej fibry bez napiętego gwintu, zabezpieczając pierścień fibrowy od wypadnięcia zawinięciem brzegu nakrętki, które to zawinięcie utrzymuje go

stałe w wytoczeniu. Przy nakładaniu nakrętki na gwintowany trzpień, gwint wciska się w elastyczną fibry, która przy wszelkiego rodzaju wstrząsach odgrywa rolę hamulca i niedopuszcza do odkręcania się nakrętki. Taką nakrętkę „Elastic-Stop” tylko z pomocą klucza można nałożyć i zdjąć.

Wilgoć i oleje nie tylko nie psują fibry, lecz zwiększają jej wytrzymałość. Roztwór soli lub ropa naftowa, benzyna i słabe kwasy, jak również temperatura, o ile nie przekracza 160° C, nie oddziałują na fibry. Nakrętki „Elastic-Stop” mogą być nakręcane i odkręcane wielokrotnie, jak zwykle.

Wymienione zalety nakrętek „Elastic-Stop” przyczyniły się do rozpowszechnienia ich zagranicą, gdzie znalazły zastosowanie *nie tylko w przemyśle samochodowym i lotniczym, lecz i w przemyśle maszynowym, przy budowie lokomotyw, maszyn i turbin parowych, przy wagonach, tramwajach, motocyklach, rowerach, armatach, tankach, dźwigach, młotach parowych, pompach, maszynach rolniczych i t. p.* Pożądane byłoby, aby i nasz przemysł maszynowy zainteresował się tem udoskonaleniem, wprowadzając nakrętki „Elastic-Stop” wszędzie tam, gdzie je z korzyścią zastosować można.

Nakrętki „Elastic-Stop” wykonywane są ze stali, a dla lotnictwa — z aluminium.

Inż. Feliks Bogatko.

ROK 1930 W PRZEMYSŁE METALOWYM AUSTRJI I WĘGIER.

Wiedeński organ Austriacko-Polskiej Izby Handlowej, miesięcznik „Wiadomości Gospodarcze z Austrii, Węgier i Jugosławji” charakteryzuje w № 3 stan przemysłu metalowego w Austrii i na Węgrzech w sposób następujący:

W przemyśle hutniczym austriackim rok 1930 przyniósł zmniejszenie wytwórczości o około 50%; jest to spadek znacznie większy od przeciętnego cofnięcia się wytwórczości hutniczej

w innych krajach europejskich. Z końcem roku z 8 wielkich pieców czynny był tylko jeden, a z 86 pieców martinowskich zaledwie 20. Ilość zatrudnionych robotników uległa zmniejszeniu o 21%, a załogi mają skrócone czas pracy. Przemysł ten uskarża się na zbyt wygórowane płace robotnicze, których realna wartość w porównaniu z 1913 r. wzrosła w dwójnasób, do czego dochodzi jeszcze jako zupełnie nowe obciążenie 13%-owy wydatek z tytułu świadczeń socjalnych. Największe przedsiębiorstwo z tego działu, Alpine Montan- Gesellschaft, przystąpiło z końcem roku do rewizji płac i wypowiedziało wszystkie umowy zbiorowe. W lutym 1931 r. doszło do kompromisu. Wobec zupełnego niemal zastoju w inwestycjach publicznych oraz w ruchu budowlanym, wytwórczość spada w niektórych działach w sposób zastraszający. Wpływ zamówień odpowiadał w 1929 r. 75,7% normalnego zatrudnienia, pod koniec 1930 r. stosunek ten zmniejszył się do 42%, a w niektórych działach nawet do 20%. Wydobycie rudy żelaznej wynosiło z końcem 1930 r. zaledwie 40% wydobycia w 1929 r.

Poniżej podajemy wytwórczość najważniejszych produktów przemysłu hutniczego:

	1930 r.	1929 r.
	Styczeń — Wrzesień	
	W tonnach	
Surówka żelaza	250 506	368 200
Stal zlewna	377 113	492 800
Żelazo walcowane	295 270	353 664

Wobec takich stosunków w przemyśle hutniczym, musiały także przemysły pomocnicze (materiały ogniotrwałe, magnezyt i in.) bardzo znacznie ograniczyć pracę.

Przemysł odlewniczy cierpiął pod wpływem stagnacji w zbycie maszyn, armatury i t. d., wyrażającej się w katastrofalnym wprost braku zamówień. Cały szereg przedsiębiorstw wstrzymał wytwórczość, a reszta pracuje przy wyzyskaniu zaledwie 30% zdolności wytwórczej. Także w przemyśle metalurgicznym stan zatrudnienia fabryk bardzo znacznie się cofnął. Przemysł wyrobów blaszanych wykazuje zmniejszenie zamówień o mniej więcej 15%. Przemysł śrub ucierpiął znacznie pod wpływem konkurencji zagranicy zarówno na rynku wewnętrznym jak na rynkach zagranicznych. Wybitnie wywozowy przemysł narzędziowy ponosi poważne straty wskutek skurczenia się pojemności rynków zagranicznych. Przemysł kos i sierpion utracił jeden z najważniejszych swych rynków, t. j. Z. S. R. R.

W przemyśle samochodowym po likwidacji Bodenkreditanstalt nastąpiła racjonalizacja pracy przez połączenie zakładów Austro-Daimler i Steyr-Werke pod wspólną gestją kontrolowaną przez Austriacki Zakład Kredytowy. Steyr-Werke przeszły przez proces silnej redukcji aparatu i podjęły pracę dopiero w jesieni, wypuszczając na rynek nowy typ 6-cio cyl. wozu osobowego. W 1930 r. zbyt wozów ciężarowych i autobusów kształtował się naogół zadowalająco i znacznie lepiej niż zbyt wozów osobowych. Zbyt kołowców zmniejszył się o 1/3, nawet transakcje na raty doznały pod koniec roku ograniczenia. Wytwórczość całego przemysłu samochodowego była w 1930 r. mniej więcej o 40% mniejsza niż w 1929 r. Wyprodukowano łącznie 5 000 wozów, (t. j. o 1 000 wozów mniej niż w 1929 r.), w tem 1 700 sprzedano zagranicą, przy niezmnieszonej przywozie wozów zagranicznym w ilości 2 000. Zbyt w kraju można zatem przyjąć na 5 300 wozów.

W lutym 1931 r. parlament austriacki uchwalił ustawę o nowym podatku od benzyny, który wchodzi w miejsce wszystkich dotychczas pobieranych opłat i podatków od samochodów. Oznacza to pewną ulgę dla komunikacji i przemysłu samochodowego, ponieważ dotychczasowy chaos w tej dziedzinie wytworzył niezdrowe stosunki. Materjalne obciążenie jednak wzrosło, ponieważ wpływy z nowego podatku mają przynieść 25 milj. wobec 20 milj. szyl., uzyskiwanych w drodze krajowego względnie komunalnego opodatkowania.

W przemyśle żelaznym Węgier depresja zaznaczyła się w całej pełni; zbyt w kraju zmniejszył się o około 40%, a wywóz utrzymał się na zeszłorocznej wysokości tylko kosztem poważnych ofiar w cenie. Z 5 wielkich pieców uruchomionych było tylko 4. W przemyśle maszynowym statystyka wykazuje silne zmniejszenie zatrudnienia; najbardziej ucierpiął przemysł maszyn rolniczych, których przewóz na kolejach zmniejszył się o 40%. Przemysł maszynowy najsilniej odczuł zwiększenie ciężarów publicznych, zwłaszcza że fabryki były równocześnie zmuszone do obniżenia cen dla utrzymania zbytu. Wywóz w tym dziale zmniejszył się o połowę; wyjątek stanowi przemysł wagonowy, który zdołał podwoić swój wywóz. Zastój w inwestycjach publicznych paraliżował wszelkie wysiłki w kierunku rozszerzenia wytwórczości. Na wzmiankę zasługują korzystne oferty niektórych fabryk, ubiegających się o dostawy na podstawie długoletniego kredytu przy oprocentowaniu 7 1/4%. Oferty te zostały wykorzystane tylko w bardzo ograniczonym zakresie.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY.

Z niemieckiego przemysłu maszyn rolniczych. Jak podają „V. D. I.—Nachrichten“, odbyło się zebranie niemieckiego związku producentów maszyn rolniczych, na którym dr. Walter Hillmann wygłosił sprawozdanie o wynikach prac w 1930 roku. Według tego sprawozdania zbyt niemieckich maszyn rolniczych spadł z sumy 400 milj. marek w roku operacyjnym 1928/29 na 320 milj. marek w roku 1929/30.

Produkcja maszyn rolniczych w 1930 roku wyniosła 260 000 tonn wartości 286 milionów marek. Z tej ilości sprzedano zagranicę maszyn wartości 80 milj. marek, co stanowi około 28% wartości całej produkcji. Na rynku krajowym pozostało więc maszyn rolniczych wartości 206 milj. marek. Wartość importu do Niemiec maszyn rolniczych wyniosła w 1930 roku 12 milj. marek.

Niemiecki przemysł maszyn rolniczych zatrudniał w 1930 roku 35 000 robotników w 350 fabrykach.

ROZDRABNIANIE SIĘ HANDLU W POLSCE.

Ustawa z dnia 15 lipca 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym dzieli przedsiębiorstwa handlowe prowadzące handel towarowy na pięć kategorii, z których kategoria piąta obejmuje handel wędrowny (domokrążny: rozwożny i obnośny). Do kategorii I-iej zalicza się handel hurtowy, do II-iej — handel detaliczny bez ograniczenia ilości zajętych pomieszczeń i zatrudnionych pracowników, do III-iej — handel detaliczny z ograniczeniem zajętego pomieszczenia do jednego pokoju, a ilości zatrudnionych pracowników — do jednego dorosłego najemnego subiekta handlowego. Wreszcie kategoria IV-a obejmuje drobną sprzedaż towarów dokonywaną z niewielkich pomieszczeń, nie posiadających ani wyglądu, ani charakteru pokoju, i nie daje prawa zatrudniania żadnego dorosłego najemnego subiekta handlowego.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego ogólna ilość przedsiębiorstw handlowych w Polsce wynosiła w 1924 r. 391,5 tys., a w 1929 r. 446,4 tys. Przy wzroście ogólnej liczby przedsiębiorstw obniża się ilość firm I i II kategorii. W okresie tym ilość przedsiębiorstw I-iej kategorii spadła z 3,2 tys. na 1,1 tys., II-iej kategorii z 44,1 tys. na 38,9 tys., podczas gdy ilość przedsiębiorstw III-iej i IV-iej kategorii wzrosła o 62,2 tys. Jednocześnie wzrosły obroty przypadające na jedno przedsiębiorstwo, zwłaszcza wyższych kategorii. Pomimo to średni obrót przedsiębiorstw IV-iej kategorii wynosi tylko 8,5 tys. zł. rocznie.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 15 maja 1931 r. w złotych (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”).

a) za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania:	Zł. gr.
Surówka „Starachowicka” (franco wagon huta) № 0.	215.—
„ „ „ „ „ „ „ „ № 1.	210.—
„ „ „ „ „ „ „ „ № 2.	205.—
Ziom żeliwny (fragment lany maszynowy).	—
Zelazo handlowe krajowe.	350+2%
Bednarka gorąco walcowana.	422,5+2%
„ zimno walcowana	—
Walcówka (druć okrągły od 5 1/2, do 13 mm., kwadratowy od 5 1/4 do 8 mm.)	398.5
Blacha (cena zasadnicza) gruba 5 m/m i wyżej.	432,5+2%
„ cienka do 5 m/m	525+2%
Koks karwiński	67.—
„ górnośląski twarde	47.40
Koks górnośląski miękki	47.40
Węgiel kowalski myty cieszyński	67.—
„ górnośląski gruby	40.—
„ górnośląski kostka	42.—
„ dąbrowski gruby	38.—
„ dąbrowski kostka	39.—
Cegła ogniotrwała normalna	135.—
„ „ kopolakowa	150.—
Gлина ogniotrwała mielona	60.50
Mączka szamotowa	80.—
Zaprawa szamotowa	70.10
Kamień wapienny	7.60

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 15. V. 1931 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	—	Miedź standard	1664
Antymon	865	Ołów miękki	486
Cyna standard	4469	Nikiel	—
Cynk hutniczy	438	Rtęć	—
Miedź elektrolityczna .	1815	Srebro za 1 kg	77

WYSTAWA LEKKICH KONSTRUKCYJ METALOWYCH.

W dniu 9 maja r. b. została otwarta w Warszawie, ul. Bagatela 3, wystawa lekkich konstrukcji metalowych, zorganizowana w związku z V-ym Zjazdem Inżynierów Mechaników i I-ym Zjazdem Odlewników Polskich. Wystawa potrwa do dnia 25 maja r. b.

Redakcja „Przeglądu Technicznego” poświęca tej wystawie zeszyt podwójny 18—19 swego pisma, poprzedzając tekst przedmową, z której przytaczamy następujący ustęp:

„Znamienną cechą nowoczesnych konstrukcyj metalowych jest coraz dalszy postęp w osiąganiu ich lekkości, zarówno przez wprowadzanie tworzyw o coraz wyższych własnościach wytrzymałościowych, jak i przez coraz szersze zastosowanie wysokowartościowych tworzyw lekkich. Stopom lekkim, postępowi ich wytwarzania i uszlachetniania, umiejętności ich obróbki i zastosowania zawdzięczamy niezwykle rozwój lotnictwa i budowy samochodów. Ale i w kolejnictwie, i w budowie okrętów, i w elektrotechnice, i w przemyśle chemicznym stają się stopy lekkie czynnikiem poważnych udoskonaleń, wnosząc ze sobą cenne swe cechy: lekkość, dużą odporność na korozję, dużą przewodność cieplną i t. d. Co więcej, — stopy lekkie mogą się stać tworzywem zastępczym dla potrzeb obrony kraju, w razie braku materiałów innych”.

Na treść tego specjalnego zeszytu „Przeglądu” składają się następujące cenne prace:

Dr. inż. Wł. Łoskiewicz, prof. Akademii Górniczej w Krakowie. „O konieczności stworzenia przemysłu aluminiowego w Polsce”.

Dr. inż. L. Wasilewski. „O metodach produkcji aluminium, ważnych dla Polski”.

St. Szczawiński, kand. nauk przyrodniczych. „Termiczna obróbka stopów aluminiowych, ze szczególnem uwzględnieniem stopów odlewniczych”.

Inż. S. Szulc. „Obróbka mechaniczna stopów lekkich”.

Inż. Zygmunt Dobrowolski. „Spawanie lekkich stopów”.

Inżynier-metalurg E. Perchorowicz. „Lekkie stopy odlewnicze, stosowane w lotnictwie”.

Inż. A. Kwiatkowski. „Korzyści wynikające z zastosowania lekkich stopów w budowie środków komunikacji”.

Patenty udzielone przez Urząd Patentowy.

- 12586. O. Mustad & Søn. Sposób wyrobu gwoździ, zwłaszcza podkowiaków, zapomocą tłoczenia na zimno w tłoczarkach czteroszczękowych. Dodatkowy do patentu № 11645.
- 12585. O. Mustad & Søn. Urządzenie i sposób wytłaczania podkowiaków na zimno z długich prętów.
- 12591. F. A. Bernhardt Aktiengesellschaft. Kądz farbiarska z komorą dodatkową na barwniki i chemikalja.
- 12577. Andrzej Rusinek. Przyrząd do odkurzania powietrzem ssaniem.
- 12563. Ernst Leyh. Regeneratory piec koksowy.
- 12568. Union Chimique Belge, S. A. Poziome piece koksowe o pionowych kanałach grzejnych.
- 12569. Union Chimique Belge, S. A. Poziome piece koksownicze z regeneratorami oraz pionowymi kanałami grzejnymi.
- 12589. Bamag — Meguin Aktiengesellschaft. Ubiyak węgla do maszyny załadowniczych.
- 12690. Erwin Müller. Sposób i urządzenie do elektrycznego wydzielania ciał zawieszonych z substancji gazowych.
- 12562. Societé Anonyme des Etablissements Delaunay — Belleville. Kocioł o dużej zdolności parowania. Dodatkowy do patentu № 10360.
- 12868. La Mont Corporation. Sposób i urządzenie do wymiany ciepła zastosowane w szczególności do wytwarzania pary wodnej.
- 12578. Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft. Sposób wytwarzania materiału wyjściowego (zelaza i stali) odpornego na starzenie oraz na kruchość na zimno i przy ogrzaniu do barwy niebieskiej.
- 12649. Marconi's Wireless Telegraph Co. Ltd. Lampa katodowa.
- 12626. La Soudure Autogène Française. Sposób i urządzenie do spawania i rozcinania zapomocą łuku elektrycznego.
- 12691. Metallgesellschaft Aktiengesellschaft. Sposób obróbki olejów, otrzymanych przez ekstrakcję.
- 12560. Mikołaj Derewianko. Przewał kratowy do palenisk kotłów parowych. Dodatkowy do patentu № 8661.
- 12552. Jan Placzek. Ruszt ruchomy z rusztowinami osadzonemi wahlwie w podwójnicy dźwigarach poprzecznych.
- 12553. Jan Placzek. Ruchomy ruszt z rusztowinami osadzonemi wahlwie na głowce dźwigara.
- 12561. Ferdinand Graafen. Urządzenie przedmuchowe do kotłów parowych.
- 12580. Langer Fuel Saving Corporation of America. Urządzenie do regulowania palenisk w zespolach wytwarzających parę.
- 12605. Henry Edward Hazlehurst i Oliver Margetson. Sposób i palnik do spalania paliwa sproszkowanego.
- 12597. Witkowitz Bergbau und Eisenhütten - Gewerkschaft i Carl Salat. Palnik gazowy, olejowy i na pył węglowy o stałej szybkości wydmuchu przy zmiennem obciążeniu.
- 12653. Reuben Levi Pritchard. Maszyna do miedlenia i oczyszczania lnu i tym podobnych roślin.
- 12617. Berlin - Karlsruher Industrie - Werke Aktiengesellschaft. Wirówka przedzalnica do sztucznego jedwabiu.
- 12638. J. P. Bemberg, Aktiengesellschaft. Maszyna przedzalnica do przedzenia nici sztucznego jedwabiu z roztworu celulozy w roztworze amoniakalnym wodorotlenku miedzi.
- 12639. J. P. Bemberg, Aktiengesellschaft. Sposób wytwarzania sztucznych nici o dużej wytrzymałości zapomocą wyciągania i urządzenie do wykonywania tego sposobu.
- 12640. J. P. Bemberg, Aktiengesellschaft. Bęben wirówki do przedzenia sztucznego jedwabiu.
- 12587. I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft. Sposób odlewania magnezu i stopów magnezowych.